

Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta

Päätöspäivämäärä 19.03.2025

Lahden kaupunki, Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta, 19.03.2025

Valtuustoaloite: Lahden kaupunki alkaa edistämään ns. Lahden mallia, jolla pyritään vastaamaan laajamittaisesti Lahden ja suomalaisen yhteiskunnan ongelmiin hyödyntäen tutkitusti tehokkaita keinoja ja esimerkiksi ns. Islannin mallin yhteydessä toimiviksi havaittuja toimintatapoja

4039/00.01.01.03/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Sivistysjohtaja Tiina Granqvist, puh 050 383 6574

Liikuntapalvelupäällikkö Markku Ahokas, puh 044 416 3629

Päätös

Esittelijä

sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Lautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosaan kirjatun selvityksen.

Perusteluosa

Valtuutetut Kalle Aaltonen ja Minni Salminen 10.5.2021:

”Valtuutetun aloiteoikeutta hyväksi käyttäen Pro Lahden valtuustoryhmä esittää, että Lahden kaupunki alkaa edistää ohessa olevan kaltaista ns. Lahden mallia, jolla pyritään vastaamaan laajamittaisesti Lahden ja suomalaisen yhteiskunnan ongelmiin, hyödyntäen tutkitusti tehokkaita keinoja ja esimerkiksi ns. Islannin mallin yhteydessä toimiviksi havaittuja toimintatapoja. Näitä keinoja jalostetaan tässä mallissa Islannin mallia

laajemmalle ikäryhmälle sekä Lahden toimintaympäristöön ja -kulttuuriin sopiviksi.

Mallissa ympäri Lahtea tehdään 50-80 kpl matalan kynnyksen harrastuskomplekseja, joissa yhdistetään monipuolisesti eri ikä- ja käyttäjäryhmien tarpeet ennennäkemättömällä tapaa kaupunkikuvaan. Malli tarjoaa Lahdelle mahdollisuuden olla edelläkävijä Suomessa ja hyvin valmisteltuna siihen on mahdollista saada myös rahoitusta valtiolta.

Liikkumattomuus maksaa Suomessa yhteiskunnalle yli kolme miljardia euroa vuodessa Jyväskylän yliopiston tuoreen tutkimuksen mukaan ja tällä hankkeella on mahdollisuudet saada vuodessa suuremmat säästöt, kuin mitä sen tekeminen maksaa, kun se toteutetaan oikein ja sen ohessa tehdään oikeanlaista viestintää.”

Valtuustoaloitteen liitteessä aloitetta täsmennetään mm. seuraavasti:

”Toimenpide-esityksen ajatuksena on tehdä ympäri Lahtea suuri määrä (50-80 kpl) matalan kynnyksen liikunta- ja leikkipaikkakomplekseja, jotka viedään ihmisten kotien lähelle ja näin niiden käytämisestä tehdään helppoa kaupunkilaisille. Toimenpide-esityksessä käytetään joitain toimiviksi havaittuja ns. Islannin mallin elementtejä ja samalla jalostetaan niitä Lahden toimintaympäristöön sekä yli ikäryhmien.”

Aloitteessa esitetään tavoitteeksi tarjota helposti saavutettavien liikuntaan kannustavien elementtien avulla ennaltaehkäiseviä keinoja syrjäytymisen, tuki- ja liikuntaelinten vaivoihin ja sairauksiin, mielenterveys- ja päihdeongelmiin sekä jaksamisen, stressin ja muiden nykyajan ongelmien ratkaisuun.

Valtustoaloite kokonaisuudessaan on esityslistan liitteenä.

Valtuustoaloitetta on käsitelty aiemmin hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnassa 20.10.2021 § 26 ja edelleen kaupunginhallituksessa 1.11.2021 § 414, josta se palautettiin uudelleen valmisteluun. Hyvinvoinnin ja vapaa-ajanlautakunnan kokouksessa 15.12.2021 lautakunta jätti asian käsittelemättä esittelijän peruutettua päätösehdotuksensa.

Vastauksena valtuustoaloitteeseen esitetetään seuraavaa:

Valtuustoaloitteessa pyydetään selvitystä, millä edellytyksillä Lahdessa voitaisiin järjestää matalan kynnyksen harrastamista niin, että käytössä olisi 50-80 matalan kynnyksen liikuntaharrastuspaikkaa mm.lapsiperheille helposti saavutettavissa eri puolilla kaupunkia. Aloitteessa nostetaan eri tavoin esille myös yhteisöllisyys ja sen kehittäminen harrastustoiminnan tukemisessa.

Lahdessa Launeen perhepuisto on alue, jossa on tarjolla valtuustoaloitteessa esitetyn kaltainen matalan kynnyksen liikuntapaikka leikkipuiston yhteydessä. Lisäksi Lahdessa on useita alueita, joissa on käytettävissä ulkoliikuntalaitteita: Tapanilan hiihtomaja, Liipola -Saksala, Häränsilmä-Teivaanmäki, Pyhätön, Karisto, Nastolan uimahalli, Kivimaan uimahalli, Merrasjärvi, Kiveriö, Hiekkanummi, Villähde Vanhakartano, Sepänniemen kenttä ja Kisapuisto. Lisäksi Radiomäen ja Patomäen kentille tulee ulkoliikuntalaitteet syksyllä 2025. Tällöin käytössä on 15 ulkoliikuntalaittein varusteltua aluetta. Myös Mukkan Torpinkadulle, Urheilukeskukseen, Nastolan urheilukeskukseen ja Jalkarantaan on tarkoitus tulevina vuosina hankkia ulkoliikuntalaitteet. Kaupunkiympäristön palvelualue ja liikuntapalvelut on suunnitellut talousarvioon vuosittaista varausta n. kahteen laitehankintaan ulkoalueille.

Lahdessa voidaan todeta olevan ulkoliikuntalaitteiden osalta kohtuullinen alku aloitteessa esitettyyn tavoitteeseen, tosin matkaa esitettyyn 50-80 matalan kynnyksen harrastus- ja liikuntapaikkaan on paljon. On tärkeää, että ulkoliikuntalaitteiden uusimista ja uusien kohteiden perustamista jatketaan määrätietoisesti ja suunnitelmallisesti yhteistyössä eri tahojen kanssa tukien kaupunkilaisten aktiivisuutta lihaskunnan kohentamiseen.

Laitekannan lisäämisen lisäksi tulisi myös suunnitelmallisesti panostaa laitteiden käyttöasteen nostamiseen. Tässä voisivat olla mukana paikalliset toimijat kuten seurat ja yhdistykset. Lisäksi tulisi toteuttaa hyvin suunniteltua ja aktiivista viestintää. Laitevalintojen ja opastuksen osalta tulee huolehtia siitä, että ne tukevat myös aloittelevaa liikkujaa ja esim. ikäihmisten aktivointia. Laitteisiin olisi hyvä olla tarjolla matalan kynnyksen käytön opastusta, esimerkiksi yhteistyössä kaupungin liikuntapalveluiden ja seurojen kanssa.

Mikäli tarjontaa aletaan laajentaa ja toimintatapaa kehittää, hyödynnetään ensin olemassaolevia paikkoja ja alueita, joissa on jo mahdollisuus pelata, leikkiä ja liikkua, ja laajennetaan niiden monikäyttöisyyttä laitehankinnoilla: ulkoliikuntapaikat, leikkipuistot, peruskorjattujen koulujen ja monitoimitalojen pihat, joihin lapset ja perheet mielellään tulevat. Seuraavassa vaiheessa aletaan etsiä uusia alueita, jonne liikunta- ja leikkipaikkakomplekseja toteutettaisiin, mm. puistoalueet. Tämä kartoituksen tekisivät yhdessä liikuntapalvelut ja kaupunkiympäristön palvelualue.

Hankkeen toteutukseen tarvittavat resurssit ovat kaupunkiympäristön ja liikuntapalveluiden suunnittelu-aika, seura- ja järjestöyhteistyön organisoimiseen tarvittava aika ja toiminta-avustusmääräraha sekä laiteinvestointeihin ja laitteiden huoltoon tarvittava määräraha. Ulkoliikuntalaittehankinnat on budjetoitu kaupunkiympäristön palvelualueelle. Liikuntarakentamisen vuosibudjetti on 2 milj.euron luokkaa (v. 2025 2,3 milj.€, v. 2026 1,8 m€), josta ulkoliikuntalaitteiden hankintaan vuosittain varataan n. 100 000 €. Yhden harrastuskompleksin hinnaksi asennuksineen arvioidaan n. 30 000 €, jolloin 50 laitteen hankintahinta olisi n. 1,5 milj. €. Laitteiden osalta on huomioitava myös huoltokustannukset.

Aloitteessa esitetyn tavoitteen edistäminen on kannatettavaa: se lisäisi kaupungin viihtyvyyttä, kaupunkilaisten hyvinvointia ja myös kaupungin mainetta yhteisöllisyyttä tukevana liikuntakaupunkina. Toteuttaminen vaatisi edellä kuvatun mukaisia suunnittelu-, käyttötalous- ja investointiresursseja.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

Kv: